

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak

SSN Mirosław Sadowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi P. spółki komandytowej z siedzibą w P.,
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
V AGa 83/24

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 20 stycznia 2026 r.,

I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt V AGa 83/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;

II. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie V AGa 83/24 nie później niż w terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach odpisu niniejszego postanowienia;

III. przyznaje P. spółce komandytowej z siedzibą w P. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 5000 (pięć tysięcy) złotych za okres od 13 maja 2020 r. do 20 stycznia 2026 r.;

IV. nakazuje zwrócić P. spółce komandytowej z siedzibą w P. z rachunku Skarbu Państwa-Sądu Najwyższego kwotę 200 (dwustu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi;

V. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz P. spółce komandytowej z siedzibą w P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 23 lipca 2025 r. P. spółka komandytowa z siedzibą w P. (dalej: „Skarżąca”) złożyła skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach pod sygn. V AGa 83/24. Skarżąca wniosła o:

1) stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach V Wydział Cywilny, sygn. V AGa 83/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;

2) zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Katowicach do podjęcia decyzji co do dalszego biegu sprawy oraz podjęcia ewentualnych czynności z tym związanych w terminie miesiąca od rozpatrzenia niniejszej skargi;

3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 5.000 zł;

4) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sąd Apelacyjny w Katowicach kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu Skarżąca wskazała, że w dniu 16 czerwca 2023 r. złożono do Sądu apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 8 lutego 2023 r. w sprawie o sygn. XIII GC 98/21. Odpis odpowiedzi strony powodowej na apelację doręczono dopiero 7 lutego 2025 r., tj. po dwóch latach. Od tamtej pory w sprawie nie zostały podjęte żadne czynności. Tym samym zasadnym jest uznanie, iż w przedmiotowej sprawie opieszałość w podejmowaniu czynności rozpoczęła się już od momentu wszczęcia postępowania

Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach pismem z dnia 20 października 2025 r. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi, przedstawił okoliczności prowadzonego postępowania sądowego, którego dotyczy przedmiotowa skarga na przewlekłość. Prezes wskazał, iż rozpoznawana sprawa nie należy do kategorii spraw, które z woli ustawodawcy powinny być rozpoznawane poza kolejnością, zaś w obecnej sytuacji kadrowej wydziału, przy uwzględnieniu tendencji wzrostowej wpływu spraw, nie jest możliwe rozpoznawanie apelacji w terminach zadowalających strony. Wzrost wpływu spraw i narastająca zaległość spowodowały, że przy obecnym stanie kadrowym sędziowie nie są w stanie doprowadzić do likwidacji zaległości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności

sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14

stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, *Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

W realiach niniejszej sprawy wskazać należy, iż sprawa została zainicjowana pozwem z dnia 13 maja 2020 r. W dniu 8 lutego 2023 r. zapadł wyrok przed Sądem pierwszej instancji. Wpływ apelacji do Sądu Apelacyjnego w Katowicach odnotowano 13 lutego 2024 r. Odpis apelacji wysłano stronie przeciwnej 7 maja 2024 r. Sprawa obecnie oczekuje na wyznaczenie posiedzenia. Odpowiedź na apelację złożono 7 lutego 2025 r.

Odnosząc powyższe do zarzutów skarżącej dot. przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, podkreślenia wymaga, że dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła

przewlekłość postępowania. Ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącej, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Postępowanie apelacyjne trwa ponad 23 miesiące (od 13 lutego 2024. r. do chwili obecnej).

Uwypuklenia wymaga również, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie nie później niż w terminie jednego miesiąca od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego odpisu niniejszego postanowienia, mając na uwadze, że sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych.

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez skarżącą stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę

pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Z uwagi na powyższe, skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w maju 2020 r. i trwa nadal, Sąd Najwyższy przyznał skarżącej sumę pieniężną w wysokości 5.000 zł za okres od 13 maja 2020 r. do 20 stycznia 2026 r.

Ponadto nakazano zwrócić Skarżącej kwotę 200 złotych uiszczoną na dobro Skarbu Państwa – Sądu Najwyższego tytułem opłaty od skargi oraz przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz Skarżącej kwotę 240 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

[r.g.]